dydžio šurfų ir vienas 2x1 m dydžio šurfas. Iš viso ištirtas bendras 15 m^2 plotas.

Šių tyrimų metu aptiktas archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis. Šurfuose 1–10 fiksuotas papėdės gyvenvietės sluoksnis buvo nevienodame gylyje. Sklypo P ir PV dalyse archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis pasiektas 40 cm gylyje (1 pav.). Virš jo yra armens sluoksnis, kuriame aptinkama pavienių XX–XXI a. buitinių šiukšlių. Šis armuo dalinai suardęs archeologinį papėdės gyvenvietės sluoksnį. Sklypo V ir centrinėje dalyse archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis pasiekiamas jau kur kas giliau, matyt, žemės paviršius čia kiek pakilęs dėl ŠR dalyje esančios kalvos šlaitų nuslinkimo. Šiose sklypo dalyse papėdės gyvenvietės sluoksnis pasiekiamas vidutiniškai 70 cm gylyje. Tad sklype fiksuotas 40–70 cm gylyje esantis 20–30 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame aptikta keliasdešimt smulkių keramikos šukių. Beveik visos šukės lipdytos, rudos ar pilkos molio masės, su gana stambiomis grūsto akmens priemaišomis. Vos 5 keramikos šukės yra nežymiai profiliuoti pakraštėliai. Absoliuti dauguma keramikos šukių yra gana smulkios sienelės. Didžioji dauguma aptiktų keramikos šukių yra brūkšniuotu paviršiumi (2 pav.). Vos kelios šukės grublėtos ar lygiu paviršiumi. Aptiktas sluoksnis pagal keramiką datuojamas I–VII a. Pavienės keramikos šukės lygiu paviršiumi gali būti ir vėlyvesnės.

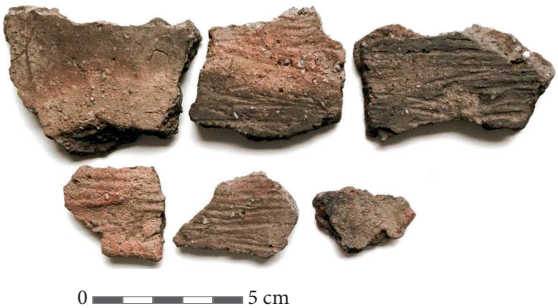

2 pav. Tyrimų metu aptiktos brūkšniuotos keramikos šukės. M. Dubinskaitės nuotr.

Fig. 2. Sherds of brushed pottery discovered during the investigation

Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nebuvo tik tarp sklype stovinčių pastatų kalvos šlaito papėdėje. Tenka konstatuoti, kad tiek 2011, tiek 2015 m. tyrimų nepakanka norint nustatyti papėdės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio paplitimo ribas.

Tyrimų metu aptikti radiniai perduoti AKM.

The Settlement Adjacent to Alytus Hillfort

In 2015, a field evaluation (a total of 15 m^2) was conducted on the plot at Piliakalnio St. 27 (Alytus), which lies within the visual protection zone of Alytus Hillfort and the adjacent settlement. During the investigation, a 20–30 cm thick cultural layer (Fig. 1) with pottery with brushed, (Fig. 2), rough, and smooth surfaces was recorded at a depth of 40–70 cm. The 2011 and 2015 archaeological investigations showed that the cultural layer of the adjacent settlement can be found outside the boundaries of the protected territory of the hillfort and adjacent settlement.

Karolis Duderis

Palangos neįtvirtinta gyvenvietė II

Centrinėje Palangos miesto dalyje planuojama keisti detalųjį planą 2,013 ha teritorijoje tarp Vytauto gatvės, žemės sklypo Vytauto g. 18 ir valstybinio miško. Ši teritorija patenka į NKVR

1 pav. Situacinis tyrimų vietos planas: 1 – 1987 m. V. Žulkaus tyrimai; 2 – 1988 m. V. Žulkaus tyrimai; 3 – 1989 m. V. Žulkaus tyrimai; 4 – 2015 m. K. Duderio tyrimai. B. Lisauskaitės brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – 1987 excavation by V. Žulkus; 2 – 1988 excavation by V. Žulkus; 3 – 1989 excavation by V. Žulkus; 4 – 2015 excavation by K. Duderis

objekto – Palangos senovės gyvenvietės II, vadinamos Pietų gyvenviete (UK 17138), teritoriją, tad joje buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu iškastos 5 perkasos ištiriant bendrą 52,52 m^2 plotą. 119 archeologinių radinių, aptiktų tyrimų metu, perduoti Palangos kurorto muziejui.

Šią Palangos gyvenvietę surado ir 1987–1989 m. tyrinėjo V. Žulkus (1 pav.). Joje fiksuoti 4 skirtingų laikotarpių kultūriniai sluoksniai: II tūkst. pr. Kr. vidurio, III a. I tūkst. pabaigos – XIII a. I pusės ir XVI a. I pusės (Žulkus V.,

2 pav. Perkasoje 1 rastas židinys 1. K. Duderio nuotr.

Fig. 2. The remains of the hearth in area 1

Palangos Viduramžių gyvenvietės, *Acta historica universitatis Klaipedensis*, Klaipėda, 1997, t. VI, p. 130–165, 177–287).

2015 m. tyrimų metu ***perkasoje 1*** po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme fiksuotas 30–45 m storio pilkos spalvos žemės sluoksnis, kuriame aptikta XX a. radinių: raudonų plytų duženų, cemento skiedinio ir kt. Po šiuo sluoksniu 80 cm gylyje fiksuotas rudos spalvos smėlio sluoksnis, kurio viršutinėje dalyje rastas židinys 1 (2 pav.), išsiskyręs juodos spalvos žemės su angliukais dėme. 1,2x1,1 m dydžio židinys buvo apie 10 cm įgilintas į rudos spalvos smėlį, dugnas išklotas raudonos spalvos moliu. Viršutiniame židinio užpildo sluoksnyje rasta keletas lipdytos apžiestos buitinės keramikos ir apdegusio molio tinko fragmentų bei geležies šlako gabalėlis. Po molio sluoksniu buvo aptikta

3 pav. Lipdytos apžiestos keramikos fragmentai iš židinio 3 (?). K. Duderio nuotr.

Fig. 3. Sherds of hand thrown pottery from hearth 3 (?)

galbūt pirminio židinio duobė – apie 80 cm skersmens, 25 cm gylio pilku smėliu užpildyta duobė, kurioje rasta keletas perdegusių akmenukų ir angliukų. Židinį pagal jo viršutinėje dalyje aptiktus radinius reiktų datuoti XII–XIV a. Netoli židinio fiksuotos kelios tamsesnės dėmelės, kurios kiek paskutus baigėsi.

Perkasoje 2 po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme atsidengė supustyto smėlio sluoksnis (pilkos spalvos žemė), į kurį iš viršutinio sluoksnio su paviršiniu vandeniu pateko organinių dalelių. Po juo 40–50 cm gylyje atsidengė rudos spalvos smėlio sluoksnis (įžemis). Įžemio viršutinėje dalyje išryškėjo židinio dėmė, todėl perkasa buvo išplėsta 1 m į R pusę. Čia atidengtas stipriai apardytas 1,25x1,1 m dydžio židinys 2. Jo dėmė išsiskyrė juodos spalvos žeme su angliukais, o ties židinio viduriu fiksuoti 5 nedideli akmenukai, buvę eilėje, orientuotoje Š–P kryptimi. Tik centrinėje židinio dalyje pavyko po juodžemiu su angliukais rasti nedidelių rudos spalvos molio fragmentėlių, kurie leidžia teigti, jog židinio dugnas buvo išklotas moliu. Viršutinėje židinio dalyje, juodos spalvos žemėje su angliukais rasta lipdytos apžiestos buitinės keramikos fragmentų, geležies šlako ir gargažių. Prie perkasos R sienutės fiksuotas dar vienos rudos spalvos smėlyje išryškėjusios 95x50 cm dydžio dėmės, užpildytos pilku smėliu, fragmentas. Viršutinėje dėmės dalyje buvo 6 nedidelių perdegusių akmenukų sankaupa. Tikėtina, jog čia irgi galėjo būti židinys *3(?)*. Viršutinėje dėmės dalyje rasta buitinės keramikos fragmentų, tarp kurių – indo kaklelio, viršuje ornamentuoto vertikaliomis įkartomis, fragmentas, dviejų šonelių, ornamentuotų horizontaliomis linijomis, fragmentai, geležies šlako, gargažių bei apdegusio molio tinko fragmentai. Tyrimų metu rastus židinį 2 ir židinį 3(?) pagal radinius (3 pav.) reiktų datuoti XII–XIV a.

Perkasoje 3 po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme 15–20 cm gylyje atsidengė 5–10 cm storio pilko supustyto smėlio sluoksnis. Po juo fiksuotas 25–30 cm storio rudos spalvos smėlio, maišyto su pilku smėliu, sluoksnis, kuriame rasta smulkių molio tinko fragmentėlių. Galima konstatuoti, jog tai XII–XIV a. neintensyvus kultūrinis sluoksnis. Po juo pasiektas įžemis – rudos spalvos smėlis.

Perkasoje 4 po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme ties perkasos Š kraštine fiksuotas perkasimas, kurio dugne 87 cm gylyje rastas drenažinis vamzdis. Kitas 47 cm gylio perkasimas, užpildytas maišytu pilkos spalvos moliu, buvo ties perkasos P sienute. Nesuardyti sluoksniai rasti tik perkasos PR krašte. Čia po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme buvo 15–50 cm storio supustyto smėlio sluoksnis, po kuriuo aptiktas 20–30 cm storio juodos spalvos žemės sluoksnis su mažais molio tinko fragmentėliais. Po šiuo sluoksniu fiksuotas 5–10 cm storio rudos spalvos smėlio sluoksnis, po juo atsidengė pilkos spalvos molio sluoksnis.

Perkasoje 5 po velėna su juodos spalvos smėlinga žeme pasiektas apie 30–40 cm storio supustytas smėlis, po kuriuo atsidengė juodos žemės sluoksnis. Jo storis siekė 37–45 cm. Sluoksnio viršutinėje dalyje rasti trys XVII–XVIII a. datuojamos keramikos fragmentėliai. Patį juodžemio sluoksnį pagal bendrą gyvenvietės chronologiją reiktų datuoti XII–XIV a. Jame rasta žiestos (?) buitinės keramikos fragmentų, apdegusio molio tinko gabalėlių bei keli neidentifikuojamų metalinių dirbinių fragmentai. Įžemis (rudos spalvos smėlis) pasiektas 75–90 cm gylyje.

Atliktų tyrimų rezultatai leidžia teigti, jog tyrinėtoje vietoje vertingas kultūrinis sluoksnis nėra intensyvus. Perkasų 1–2 vietose rasti židiniai rodo, kad čia vyko ūkinė veikla. Galbūt šioje gyvenvietės dalyje buvo ūkinės veiklos zona, ką iš dalies patvirtina židiniuose rastos geležies gargažės ir šlakas. Remiantis tyrimų metu fiksuotu įžemio aukščiu, galima teigti, jog gyvenvietė buvo įsikūrusi nelygioje vietoje su nedidelėmis kalvelėmis. Intensyviausias kultūrinis sluoksnis susidarė tarp šių kalvelių.

Palanga Unenclosed Settlement II

In 2015, five areas (a total of 52.52 m^2) were excavated (Fig. 1). The remains of a hearth (Fig. 2) were found at a depth of 80 cm in area 1. A few small stones and a stain of dark earth with small pieces of charcoal, which had spread out to a diameter of about 1.2 x 1.1 m, pointed to the location of a hearth in the excavated area. A few sherds of hand thrown pottery were found in the upper part of the layer of brown sand.

Two hearths were found in a depth of 40 cm in area 2. Hearth 2 was identified by a stain of dark earth with small pieces of charcoal, which had spread out to a diameter of about 1.25 x 1.1 m. Part of hearth (?) 3 with a diameter of about 95 cm was uncovered in the E part of the excavated area. A few sherds of hand thrown pottery (Fig. 3), iron slag, and clay daub were found in the upper part of the layer of brown sand.

In areas 3–5, a 20–40 cm thick cultural layer (black soil) was found under the turf and black soil, which were mixed with sand and aeolian layers. Only in area 5 were a few sherds of hand thrown pottery and clay daub found in the layer of black earth.

The cultural layer and structures found in areas 1 and 2 should be dated to 12th–14th centuries.

Aistė Kazimieraitytė,
Žilvinas Montvydas

Daugėlaičių neįtvirtinta gyvenvietė I

2015 m. buvo tęsiami archeologiniai tyrimai Daugėlaičių (Šiaulių r., Meškuičių sen.) neįtvirtintoje gyvenvietėje I (*ATL 2014 metais*, V., 2015, p. 89–96, 528–529). Ekspedicijoje dalyvavo VU studentai, Naisių mokyklos, Lygumų pagrindinės mokyklos, Kužių ir Šiaulių „Romuvos“ gimnazijų moksleiviai. Gegužės–rugpjūčio mėnesiais gyvenvietėje buvo atlikti geofizikiniai žvalgymai – magnetometru iššvalgytas apie 8 ha plotas (1 pav.). Žvalgymų metu visoje teritorijoje užfiksuota įvairaus dydžio magnetinių anomalijų, kai kurios iš jų yra net kelių metrų skersmens. Tikėtina, kad nemaža dalis šių anomalijų – tai įgilintos struktūros, susijusios su geležies amžiaus gyvenviete. Nustatyta, kad viena tokių struktūrų – apie 5x4,5 m dydžio anomalija, yra vietoje, kurioje 2014 m. buvo ištirtas šurfas.